BIBLIOTECA CENTRALĂ „ASOCIAȚIUNII" SIBIIU

Anul al 56-lea
16 Pagini

EXEMPLARUL { In România 3 lei / In străinătate 6 lei

Taxa poștală plătită în numerar conform aprobării dir. G-le P. T. T. Nr. 24.464/939

Nr. 165 Luni 19 Iunie 1939
16 Pagini

ABONAMENTE IN ȚARA Lei 200 pe 3 luni Lei 380 pe 6 luni. Lei 750 pe 12 luni. O lună Lei 80 In străinătate în raport cu tariful poștal și valuta

UNIVERSUL

CELE DIN URMA ȘTIRI DIN LUMEA INTREAGA, TELEGRAFICE ȘI TELEFONICE
REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA: BUCUREȘTI, STR. BREZOIANU No. 23-25
CENTRALA TELEFONICA A ZIARULUI: 3.30.10: SECRETARIATUL DE REDACȚIE: 3.30.15

ABONAMENTE IN ȚARĂ pe un an la UNIVERSUL COPIILOR ZIARUL CĂLĂTORIILOR, VESELIA, RADIO UNIV. și UNIV. LITERAR câte 220 lei ILUSTR. ROMÂNĂ și UNIV.-SPORT câte 500 lei

Fondator: LUIGI CAZZAVILLAN
Proprietar: „UNIVERSUL" S. A.
Inscris sub Nr. 160 Trib. Ilfov

DIRECTOR ȘI ADMINISTRATOR DELEGAT
STELIAN POPESCU

Portretul lui Ștefan cel Mare

de M. EMINESCU

La Putna un călugăr bătrîn mi-a arătat locul înlăuntrul bisericii, în care stetea odată aninat portretul original al lui Ștefan-Vodă. După original el a fost mic de stat, dar cu umere largi, cu fața mare și lungăreață, cu fruntea lată și ochii mari plecați în jos. Smad și îngălbenit la față, părul capului lung și negru acoperea umerii și cădea pe spate. Tristă și adîncă îi era căutătura ca și cînd ar fi fost cuprins de o stranie gîndire... Coroana lui avea deasupra, în mijloc, crucea toată de aur, împodobită cu cinci petre nestimate. Supt crucea coroanei urmau Duhul sfînt, apoi Dumnezeu tatăl, cu dreapta binecuvîntînd, cu stînga ținînd globul pămîntului, pe cercul de margine al coroanei un rînd de petre scumpe de jur împrejur. Imbrăcat era Vodă într'un straiu mohorît cu guler de aur, iar pe gât îi atîrna un egolpion din petre și mărgăritare. Cîmpul portretului era albastru, în dreapta și în stânga chipului perdele roșii.

Ám întrebat ce s'a făcut originalul?

Călugărul a răspuns, ce însuși auzise.

Într'una din zilele anului 1777, la miezul nopții, *Buga*, clopotul cel mare, a 'nceput să sune de sine, întîiu încet, apoi tot mai tare și mai tare.

Călugării treziți din somn se uitară în ograda mănăstirii. In fioroasa tăcere, în sunetul clopotului, ce creștea treptat, biserica se lumina de sine înăuntru de o lumină stranie și ne mai văzută. Călugării coborîră într'un șir treptele chiliilor, unul deschise ușa bisericii... în acea clipă clopotul tăcu, și în biserică era întunerec des. Candelele pe mormîntul lui Vodă se stînseră de sine, de și avusese untdelemn îndestul.

A doua zi portretul Voevodului Moldovei era atît de mohorît și de stîns, încît pentru păstrarea memoriei lui un călugăr, ce nu știa zugrăvi, a făcut copia, ce esistă astăzi.

Aprinde-se-vor candelele pe mormînt? Lumina-se-va vechiul portret?

(Fragment din articolul „Răpirea Bucovinei", publicat în „Curierul de Iași", la 20 Septembrie 1877).

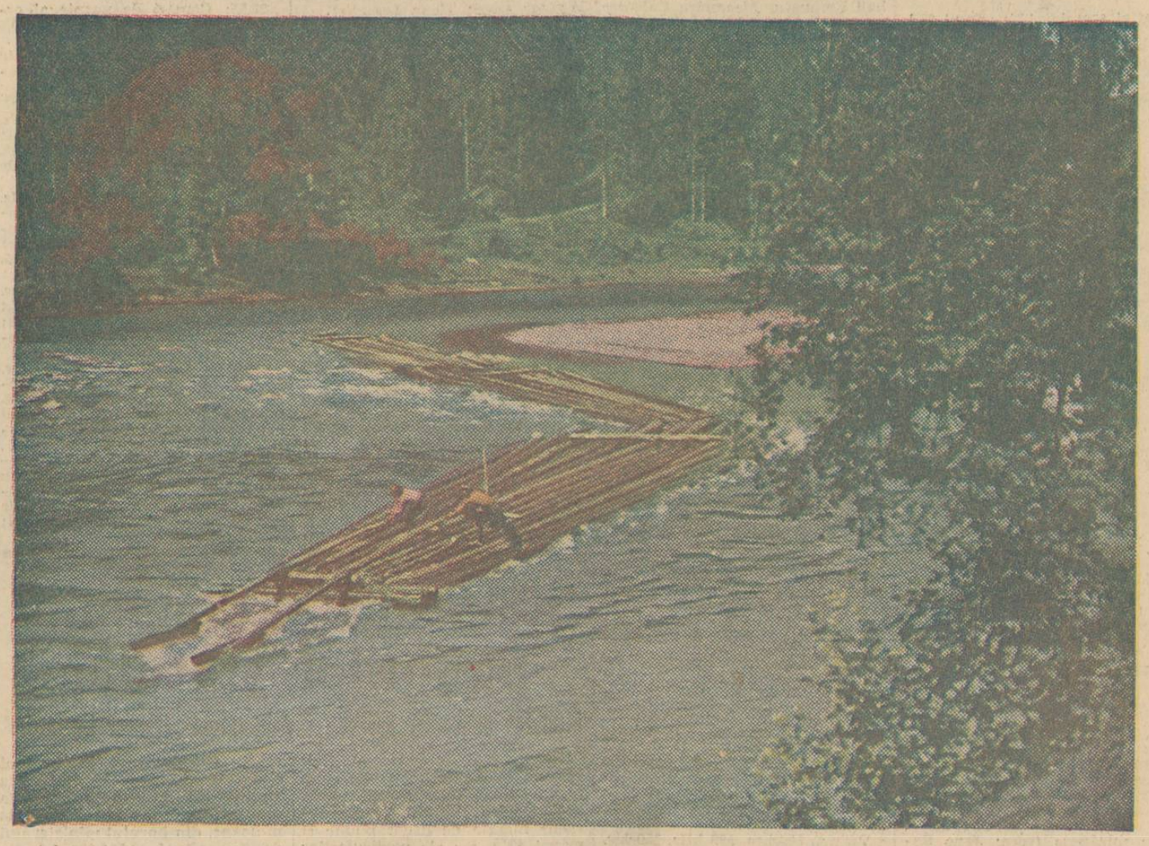

PLUTAȘI PE BISTRIȚA

Foto: GH. IONESCU

Limba noastră

Eminescu

Numai când ți-ai cultivat mintea, când ți-ai șlefuit simțirea și ești îndrăgostit de limbă, legat de cuvintele ei ca de niște scumpi tovarăși, cu cari ai crescut, numai atunci ești în stare să te înalți până la Eminescu, să-l pricepi, să cazi cu totul sub vraja poesiei lui, acea poesie de cugetare adîncă, de simțire aleasă, de imaginație bogată, cu aripi ce nu cunosc hotar.

Eminescu, asemenea lui Pindar, zugrăvește zădărnicia vieții omenești. El se răsvrătește împotriva „statorniciei părerilor de rău" și, în graiul lui fermecător, în limba lui țesută numai din fire de aur, se întreabă:

La ce statornicia
părerilor de rău,
Când prin această lume
să trecem ne e scris
Ca visul unei umbre
și umbra unui vis?

Vis e și femeia:

Un sultan dintre aceia
ce domnesc peste vre-o limbă,

băgați de seamă limbă, nu neam, că limba e însuși neamul,

Vede, cum din ceruri luna
lunecă și se coboară
Și s'apropie de dânsul
preschimbată în fecioară.
Inflorea cărarea ca de pasul
blândei primăveri,
Ochii ei sunt plini de umbra
tăinuitelor dureri;
Codrii se înfioresă
de atâta frumusețe,
Apele 'ncrețesc în tremur
străveziile lor fețe...

Eminescu nu spune cum era fecioara. Nu îi descrie fața, trupul, portul. Te lasă să-ți închipui, tu, cum poate să fie fata care, când merge, sub pașii ei ușori, „înflorea cărarea, ca de pasul blândei primăveri", și „codrii se înfioresă de atâta frumusețe".

Simțirea aceasta, atât de gingașe față de femeie, se răscolește viforoasă și plină de mândrie, când e vorba de țară.

Eu? Imi apăr sărăcia
și nevoile și neamul...
Și de-aceea tot ce mișcă
'n țara asta, râul, ramul,
Mi-e prieten numai mie,
iară ție dușman este;
Dușmânit vei fi de toate
fără prinde chiar de veste:
N'avem oști, dară
iubirea de moșie e un zid
Care nu se 'nfioresă
de-a ta faimă, Baiazid!

Puține sunt bucățile din literatura, fie mai veche, fie mai nouă, a popoarelor, care să cuprindă atâta măreție sufletească.

Mircea își apără „sărăcia și nevoile și neamul", și în lupta lui, „iubirea de moșie" e un zid, e zidul de care se vor sdrobi puternicele armate ale sultanului. In fața primejdiei nu numai oamenii, dar și văile, și râurile, și codrii, și „tot ce mișcă'n țara asta", întreaga fire se ridică dușmănoasă, amenințătoare, alături de Mircea. Ca și Mircea, Firea e însuflețită de aceeași sfântă simțire: dragostea de țară.

In toate aceste versuri nici un cuvânt străin, nici un împrumut. O dulce armonie ce-ți încântă urechea și te robește. O deplină potrivire între cuvânt, gând și simțire: frumosul fără moarte, — frumosul de totdeauna.

Cu împletirea lui sufletească, atât de rară, sprijinită pe o întinsă cultură, — istorie, filosofie, astronomie, economie politică, — cu mintea, isvor nesecat de cugetare, Eminescu, ființa aceasta atât de deosebită, care a simțit mai mult decât toți, a cugetat mai mult decât toți, și s'a sbuciumat ca nimeni altul, a găsit, pentru clocotirea lui lăuntrică, forma românească și cuvântul potrivit, scoase din „limba veche și'nțeleaptă".

Și dacă urmărim drumul poetului dela un capăt la celalt, vedem că fiecare pas e un pas spre mai bine, cu fiecare poesie, an de an, merge spre desăvârșire. Poesia era raza care-i încălzea ființa, era bucată ruptă din sufletul lui.

Acesta a fost Eminescu. „Pe cât se poate omenește prevedea, spune Titu Maiorescu, literatura poetică română va începe secolul al XX-lea sub auspiciile geniului lui, și forma limbei naționale, care și-a găsit în poetul Eminescu cea mai frumoasă înfăptuire până astăzi, va fi punctul de plecare pentru toată desvoltarea viitoare a vestmântului cugetării românești".

Din nenorocire, prevederea lui Maiorescu nu s'a împlinit. Literatura, în loc să suie pe urmele lui Eminescu, urcușul plin de flori rare, s'a scoborît. Și scoboară mereu. Literatura de azi, lipsită de cugetare, nesocotește și limba națională.

Eminescu a căutat „cu sete" formele în limba comună, în poesia populară, în cronici. A căutat

A turna în formă nouă
limba veche și 'nțeleaptă.

„Poeții" de acuma se inspiră din alte isvoare. Ei își îmbracă „operile" în haine de împrumut, luând cu nemiluita cuvinte din limbi străine.

Și tot îndepărtându-se de „limba veche și 'nțeleaptă", au ajuns la un grai pocit, au ajuns la acele versuri, înșirare de imagini, lanț de vorbe goale, fără rost, fără nici un înțeles.

In loc de gândire, ei

... pun haine de imagini
pe cadavrul trist și gol.

T. PISANI

Submarinul francez „Phenix" s'a scufundat în apele Indochinei

Paris, 16 (Rador). — Submarinul Phenix care urma să se îndrepte dela un punct al coastei indochineze situat la aproximativ 300 km. nord de Saigon, în golful Camranh, la un alt punct depe coastă, era așteptat Vineri dimineață.

Comandantul forțelor navale franceze din Extremul Orient constatând lipsa vasului, a trimis imediat toate vasele și hidroavioanele de care dispunea în căutarea lui „Phenix".

După câteva ore de cercetări a trebuit să se ajungă la concluzia că în cursul imersiunei submarinul și-a pierdut echilibrul din motive necunoscute, că a căzut la fund și că este definitiv pierdut.

Accident mortal al unui ministru australian

Londra, 16 (Rador). — Din Sidney se anunță că d. Hawking, ministrul muncii în guvernul Nouei Galii de Sud, a căzut dela etajul al șaptelea al unei case din Sidney.

Hawking a încetat imediat din viață.

FILME

— Domnul procuror are cuvântul.

— Onorat tribunal, acest vânzător aambulant este un speculant nărăvaș. Nu compare în fața justiției pentru prima oară și de sigur nici pentru ultima oară. Singurul mijloc spre a-l desbăra de spoliarea exercitată asupra bieților cumpărători de pește cari cad în cursa lui ar fi maximul pedepsei

— Apărarea.

— Onorat tribunal, chestiunea nu este așa de simplă, cum a fost prezentată de ministerul public. Dovadă că prima instanță a aplicat o sancțiune blândă, și dacă am declarat apel, este numai fiindcă ne credem nevinovați și cerem achitarea. In definitiv, ce constată procesul-verbal de contravenție? Că inculpatul a vândut crapul cu un preț mai mare decât cel fixat. Este oare de ajuns atâta, ca să fie cineva contravenient? Nu este de notorietate publică faptul că nu toți crapii sunt la fel și că, prin urmare, este legal să fie vânduți cu prețuri diferite? Știm cu totii că e crap mare și e crap mic, crap proaspăt și crap vechi, crap cu și fără icre, crap...

— Prăjit! suflă cineva.

— Crap prăjit! isbucnește triumfător apărătorul.

Dar imediat își revine și apostrofează violent pe vecin, — în mijlocul ilarității generale.

Don José

Comemorarea lui Eminescu la Academia Română

Cuvântarea M. S. Regelui

In ședința festivă, sub președinția M. S. Regelui, Academia Română a comemorat Vineri pe Eminescu.

M. S. Regele a rostit, cu acest prilej, următoarea cuvântare:

Pentru Mine a fost o datorie de a veni astăzi în mijlocul Domniilor Voastre la comemorarea lui Mihail Eminescu.

S'a vorbit mult despre el și se va mai vorbi.

Importanța lui în istoria culturei românești este aceea că a fost primul care a dat țării o absolută încredere în forțele ei intelectuale.

După încercările atât de frumoase și atât de lăudabile, ale lui Vasile Alecsandri, ale cărui poezii însă aveau un substrat de civilizare, aș putea zice, a poeziei populare, a venit acest mare poet, care ne-a dat pentru prima dată, o producție intelectuală românească, a cărei valoare i-a dat putința, fără greutate, să treacă peste hotarele țării.

In cursul ascendent al culturei românești Eminescu înseamnă deci una din pietrele de hotar cele mai importante.

Deaceia am venit și deaceia mulțumesc și Academiei pentru comemorarea pe care o face astăzi, — comemorare care o cinstește, — cinstind pe cel mai mare poet al țării românești.

(Aplauze prelungite).

(Darea de seamă în corpul ziarului)

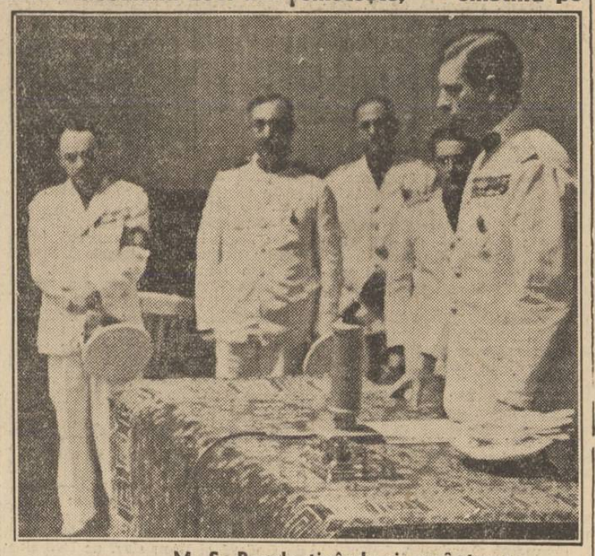

M. S. Regele ținându-și cuvântarea

INTÂLNIREA DELA ATENA

Vizita ministrului nostru de externe la Atena a găsit în capitala Greciei răsunetul îndreptățit de relațiile de strânsă și veche prietenie, care leagă națiunile noastre.

Țară mică, cu un trecut atât de mare, Grecia nu are altă dorință decât de a păstra în pace, pe pământul ei, peste care s'au scurs douăzeci și cinci de secole de glorioasă istorie, frontierele între care trăește unul din cele mai fine și mai inteligente produse umane ale soarelui mediteran.

După sguduirile, care au urmat războiului mondial, Grecia a renunțat repede la imperialismul ei teritorial, căutând într'o politică de bună vecinătate și de prietenie cu Turcia soluția unei probleme, pe care armele n'o putuse deslega.

Privind pe deoparte spre Mediterana și Adriatica și pe de alta spre Balcani, diplomația greacă a căutat și a isbutit să ajungă la un regim de echilibru politic în amândouă aceste regiuni, unde vin în contact atâtea interese contradictorii.

O veche și nedesmințită tradiție leagă interesele mediterane ale Greciei de forța și prestigiul Marei Britanii. Ea s'a tradus în formule diplomatice concrete, numai în împrejurările internaționale excepționale. In 1935—36, în timpul campaniei din Africa orientală, Grecia s'a legat cu Anglia și Franța printr'un pact de asistență mutuală, menit să păstreze ordinea stabilită în Mediterana. Căzut în desuetudine, odată cu împrejurările, care-i dăduse naștere, interesul englez pentru Grecia s'a manifestat din nou sub o formă concretă, prin asigurările unilaterale date Atenei de Anglia — împreună cu Franța — în primăvara lui 1939, în cursul crizei europene cauzate de instituirea protectoratului italian în Albania. De altfel, Roma ea însăși, după conflictul din 1923 cu Grecia, cu toate că amintirea Dodecanezului pierdut făcea o apropiere mai grea, a ținut să restabilească relații normale cu fosta sa adversară: un pact de amiciție leagă astăzi — de mai bine de zece ani — cele două țări mediterane.

Preocupată în aceiași măsură de găsirea unui echilibru balcanic, Grecia a aderat la sistemul pacific de solidaritate și garanții, creat de Înțelegerea balcanică. Actul de naștere din 1933 al Uniunii Statelor balcanice pentru apărarea reciprocă a frontierelor lor, este datat din Atena. Dacă, diplomația greacă cu prilejul interpretării lui, a avut unele ezitări, ele porniau din dorința de a nu turbura echilibrul mediteran și adriatic al țării, care este pentru ea deopotrivă de însemnat.

Intâlnirea conducătorilor diplomației grece și române la Atena consfințește astăzi din nou și acțiunea diplomatică înțeleaptă de pace și echilibru a Greciei față de marile Puteri europene și solidaritatea balcanică față de aliații ei și legăturile de sinceră prietenie cu România.

Nici un acord nou nu va ești din întâlnirea dela Atena, a afirmat în discursul ținut în cinstea oaspeților români, d. Metaxas, președintele consiliului și titularul ministerului de externe al Greciei. Convorbirile dintre miniștrii Afacerilor Străine ale celor două țări prietene au un caracter informativ și se desfășoară pe liniile tradiționale ale Înțelegerii balcanice. Inspirat de amintirea trecutului, d. Gafencu le-a pus sub protecția Atenei, zeița înțelepciunii. E un simbol îndreptățit pentru trecut și o garanție pentru viitor.

Caracterul pur românesc al populației din ținutul Sătmarului

Un document maghiar dela 1828

Satu-Mare, 15 Iunie

Cu ocazia mutării arhivei județului Satu-Mare dela Careii-Mari, în localitate, s'a descoperit o lucrare în manuscris, în limba maghiară, datată din anul 1828, în care se raportează guvernului dela Budapesta, situația fiecărei comune și numărul locuitorilor după naționalitate.

Peste tot se observă inexistența ungurilor. La toate comunele din județ, este specificat „CURAT ROMÂNEASCĂ". Deci, dacă azi, aici sunt și unguri, aceștia au fost colonizați ori așezați după anul 1828.

Lucrarea a fost predată d-lui colonel Simion Coman, prefectul județului Satu-Mare, care o va trimite ministerului.

Cu prilejul „Săptămânii copilului"

de N. BATZARIA

Precum se știe, meritul organizării unei „Săptămâni a copilului" revine societății „Principele Mircea" de sub conducerea pricepută și devotată a doamnei Lia V. Brătianu. E o inițiativă, care nu poate fi decât aprobată și mai ales sprijinită, dar despre care credem în același timp că este nevoe de o punere la punct.

E o punere la punct foarte simplă: „Săptămâna copilului" nu trebue înțeleasă decât ca un îndemn la muncă și grije pentru celelalte 51 de săptămâni din cursul unui an și totodată ca un prilej de o mai bună și atentă cercetare a atât de importantei probleme a copilului—a copilului român. Altcum, toate zilele și toate săptămânile de peste an — și de mulți ani la rând — trebue să fie consacrate copilului și bunei deslegări a problemelor în legătură cu el.

„Primum vivere", spuneau cu dreptate strămoșii noștri romani. Deci, unul din primele și cele mai însemnate aspecte ale problemei, de care ne ocupăm, este păstrarea în viață a copilului, în anii în cari această viață este mai expusă și mai amenințată. Știm cu toții — iar statisticele vin să confirme această credință a noastră — că mortalitatea la copiii mici, la copiii până la vârsta de cinci ani, se produce în proporții din cele mai îngrijorătoare. Ce folos că, în comparație cu alte popoare din Europa și cu elementele minoritare din țară, suntem un popor prolific, dacă un număr așa de mare din nouii născuți sunt secerați de moarte, câteva luni sau câțiva ani după nașterea lor?

Da, e adevărat că după datele oficiale ale Institutului central de statistică mortalitatea la copii, începând din anul 1921, este în oarecare descreștere. Aceasta datorită mai ales măsurilor de asistență medicală luate de autoritățile statului.

Insă mulțumirea ce e firesc să producă faptul acesta este întunecată cu desăvârșire de o

(Continuare in pag. 2-a)

SCRISORI DIN PARIS

Trei evenimente parisiene

de RENE SAIVE

Paris, Iunie

In viața parisiană s'au petrecut de curând trei evenimente senzaționale.

Mai întâi, d. Charles Maurras, scriitorul și filozoful monarhist bine cunoscut, a fost primit în sânul Academiei franceze.

Pentru regaliștii din Franța, alegerea sa a fost un prilej de mare bucurie și care n'a turburat de loc autoritățile republicane.

Nu mai încape îndoială că d. Charles Maurras a exercitat o adâncă influență asupra unei mari părți a opiniei publice franceze, atât prin lucrările sale filozofico-politice — L'Enquête sur la Monarchie, L'Avenir de l'Intelligence, Le Chemin des Paradis etc. — cât și prin articolele sale zilnice în „L'Action Française".

In schimb, violența scrierilor sale i-a atras, pe lângă dușmânii puternice, câteva luni de închisoare. In adevăr, d. Charles Maurras a amenințat că va ucide cu cuțitul său de bucătărie câteva sute de parlamentari, în cazul că aceștia nu vor renunța la o politică pe care o socotea vătămătoare cauzei Păcii.

Ori cine își poate închipui că satârul d-lui Maurras a devenit celebru în Franța!

Metodele acestea de a polemiza n'au reușit numai să pună rău pe d. Maurras cu un mare număr de francezi, dar chiar — ori cât de ciudat ar putea părea faptul pentru un fruntaș monarhist—cu pretendentul la tronul Franței. In adevăr, între Casa Regală a Franței și L'Action Française raporturile sunt mai mult de cât încordate: sunt rupte. Ceeace nu e un secret pentru nimeni.

Și d. Charles Maurras —care a fost excomunicat de Papa în virtutea învățămintelor sale filozofice — e astăzi într'o situație dintre cele mai ciudate. Apărător al Credinței și al Regelui, nu e recunoscut nici de Biserică, nici de Ducele de Guise, iar cele mai bune consolări le-a găsit tot pe lângă Republică și apărătorii ei.

*

Al doilea eveniment.

Și acesta interesează pe d. Charles Maurras.

In ajun de a încinge spada de

(Continuare in pagina 2-a)

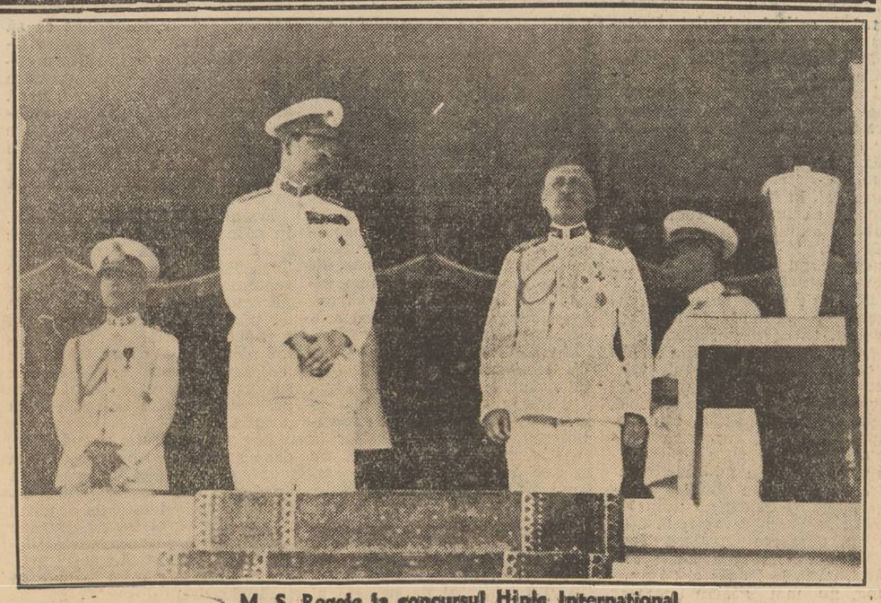

M. S. Regele la concursul Hipic Internațional